

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کتاب معلّم
(راهنمای تدریس)

مطالعات اجتماعی

ششم دبستان

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری
نام کتاب: کتاب معلّم مطالعات اجتماعی ششم دبستان - ۷۴/۲۸
مؤلفان: دکتر ناهید فلاحیان، آمنه احمدی، نازیبا ملک محمودی و منصور ملک عباسی
آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی
مدیر امور فنی و چاپ: سیداحمد حسینی
صفحه‌آرا: شهرزاد قنبری
حروفچین: سیده فاطمه محسنی
مصحح: سیف‌الله بیگ محمد دلیوند، حسین چراغی
امور آماده‌سازی خیر: زینت بهشتی شیرازی
امور فنی رایانه‌ای: حمید ثابت کلاچاهی، مریم دهقان‌زاده
ناشر: اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی
تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وبسایت: www.chap.sch.ir
چاپخانه: شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)
سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ اول ۱۳۹۱

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۳-۲۰۹۶-۰۵-۹۶۴-۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۰۹۶-۳ ISBN 978-964-05-2096-3

۱۳۹۱

بخش اول - کلیات

۲	۱- نگاهی به عناصر و اجزای برنامه درسی مطالعات اجتماعی
۲	۱-۱- تعریف و ماهیت مطالعات اجتماعی
۲	۲-۱- ضرورت‌ها و جهت‌گیری‌های اصلی در آموزش مطالعات اجتماعی
۴	۳-۱- اصول حاکم بر گزینش و سازماندهی برنامه درسی جدید مطالعات اجتماعی
۵	۴-۱- عناصر و مؤلفه‌های برنامه درسی مطالعات اجتماعی
۱۲	۲- معلم مطالعات اجتماعی باید چه صلاحیت‌های داشته باشد؟
۱۳	۳- بسته آموزشی درس مطالعات اجتماعی
۱۵	۴- ساختار و محتوای کتاب درسی و کتاب کار پایه ششم ابتدایی
۱۹	اهداف (بیامدهای یادگیری) درس مطالعات اجتماعی پایه ششم ابتدایی
۲۰	۵- در آموزش موضوعات مختلف درس مطالعات اجتماعی به چه نکاتی توجه کنیم؟
۲۴	جداول توزیع انواع مهارت‌ها در فعالیت‌های کتاب‌های درسی مطالعات اجتماعی پایه ششم
۳۷	ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان
۳۸	ارزشیابی از درس مطالعات اجتماعی
۴۸	نمونه سؤالات آزمون پایانی

بخش دوم - راهنمای تدریس فصول کتاب

۵۲	فصل ۱ : دوستان ما
۵۳	درس ۱ : دوستی
۵۴	درس ۲ : آداب دوستی
۵۸	فصل ۲ : تصمیم‌گیری
۵۹	درس ۳ : تصمیم‌گیری چیست؟
۶۰	درس ۴ : چگونه تصمیم بگیریم؟
۶۳	فصل ۳ : کشاورزی در ایران
۶۴	درس ۵ : عوامل مؤثر در کشاورزی
۶۶	درس ۶ : محصولات کشاورزی از تولید تا مصرف

۷۱	فصل ۴: ایران و منابع انرژی
۷۲	درس ۷: طلای سیاه
۷۴	درس ۸: انرژی را بهتر مصرف کنیم
۷۸	فصل ۵: شکوفایی علوم و فنون پس از ظهور اسلام
۷۹	درس ۹: پیشرفت‌های علمی مسلمانان
۸۳	درس ۱۰: چه عواملی موجب گسترش علوم و فنون در دوره اسلامی شدند؟
۸۵	فصل ۶: سفری به اصفهان
۸۶	درس ۱۱: اصفهان، نصف جهان
۸۷	درس ۱۲: چرا فرهنگ و هنر در دوره صفویه شکوفا شد؟
۹۰	فصل ۷: اوقات فراغت
۹۱	درس ۱۳: برنامه روزانه متعادل
۹۳	درس ۱۴: گذراندن اوقات فراغت
۹۶	فصل ۸: پوشاک ما
۹۷	درس ۱۵: انواع لباس
۹۸	درس ۱۶: لباس، از تولید تا مصرف
۱۰۱	فصل ۹: دریا‌های ایران
۱۰۲	درس ۱۷: ویژگی‌های دریا‌های ایران
۱۰۳	درس ۱۸: دریا نعمت خداوندی
۱۰۸	فصل ۱۰: ایران و همسایگان
۱۰۹	درس ۱۹: همسایگان ما
۱۱۰	درس ۲۰: مطالعه موردی
۱۱۱	فصل ۱۱: ایستادگی در برابر بیگانگان
۱۱۴	درس ۲۱: استعمار چیست؟
۱۱۵	درس ۲۲: مبارزه مردم ایران با استعمار
۱۱۷	فصل ۱۲: آزادی خرمشهر
۱۱۸	درس ۲۳: خرمشهر در جنگال دشمن
۱۱۹	درس ۲۴: خرمشهر در دامان میهن
۱۲۱	پیوست (۱)

مقدمه

همکار گرامی

همان‌طور که می‌دانید کتاب درسی مطالعات اجتماعی پایه ششم ابتدایی به موازات تأسیس این پایه تألیف و در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفته است و اکنون بخش دیگری از بسته آموزشی این درس یعنی «راهنمای تدریس» در اختیار شما عزیزان قرار می‌گیرد.

معلمان، محور اصلی اجرای هر برنامه درسی جدید هستند و هرچه میزان آگاهی و تسلط آنها به اهداف، رویکردها و روش‌ها و محتوای برنامه بیشتر باشد، موفقیت برنامه و میزان تحقق اهداف بیشتر خواهد بود. به عکس زمانی که برنامه‌ای تغییر می‌کند اگر معلم نخواهد یا نتواند روح تغییرات را دریابد و به روش‌های قبلی و قدیمی ادامه دهد، اهداف مطلوب تحقق نمی‌یابد.

این کتاب به شما کمک می‌کند تا درک و آگاهی بهتر و بیشتری از ضرورت‌ها و رویکردهای حاکم بر محتوای درس کتاب درسی به دست بیاورید و به این ترتیب بتوانید فرایندهای یاددهی-یادگیری را به نحو مطلوب‌تر سازماندهی کنید.

کتاب راهنما در دو بخش تنظیم شده است: بخش اول کلیات است که شامل اصول و رویکردهای برنامه درسی جدید مطالعات اجتماعی، مؤلفه‌ها و عناصر و اجزای برنامه، ساختار و محتوای بسته آموزشی و کتاب درسی و نظایر آن می‌باشد و دیدگاهی کلی درباره برنامه و کتاب به شما ارائه می‌دهد. بخش دوم، راهنمای تدریس هر فصل کتاب درسی است و به تبع فصول کتاب درسی در دوازده فصل تألیف شده است. شما معلم عزیز در راهنمای هر فصل با اهداف و انتظارات یادگیری، وسایل موردنیاز و روش‌ها و مراحل تدریس و همچنین محورهای ارزشیابی آن فصل آشنا می‌شوید. در پایان هر فصل نیز دانستنی‌هایی درباره برخی واژگان یا مفاهیم تخصصی درس ارائه شده و منابعی برای مطالعه و تحقیق دانش‌آموزان و دانش‌افزایی معلمان معرفی شده است.

امید است این کتاب بتواند به شما در تدریس هرچه بهتر محتوای درس مطالعات اجتماعی کمک کند.

